

Наталія ПАХОМОВА

*Доктор педагогічних наук, професор,
директор Навчально-наукового інституту
спеціальної
та інклюзивної освіти
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-8332-8188>*

Ольга ГУБАРЬ

*Кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри технологій колекційної
та
інклюзивної освіти, логопедії та
реабілітології
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-3640-1490>*

Ольга ОЛЕФІР

*Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри технологій колекційної та
інклюзивної освіти,
логопедії та реабілітології
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-9299-7212>*

Лариса ДРОЗД

*Старший викладач кафедри технологій
колекційної
та інклюзивної освіти, логопедії та
реабілітології
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-9722-7444>*

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ТЕАССН В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО
НАВЧАННЯ**

Ключові слова: ранній аутистичний спектр, корекційна допомога, інноваційні технології, ТЕАССН.

Постановка проблеми. Останнім часом спостерігається тенденція до збільшення кількості дітей з розладом аутистичного спектру (РАС). Інклюзивна освіта, яка передбачає навчання таких дітей у загальноосвітніх закладах, вимагає від педагогів володіння ефективними методами та стратегіями. Оскільки особи з РАС відчують значні труднощі в

соціальній взаємодії, комунікації та поведінці, система TEEACH надає інструменти для розвитку цих навичок, що є критично важливим для їх успішної інтеграції в інклюзивне середовище.

TEEACH (Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped Children) - це комплексна програма, розроблена в Університеті Північної Кароліни (США), спеціально для дітей з розладами аутистичного спектру (РАС) та іншими комунікативними порушеннями. Вона забезпечує всебічну підтримку та сприяє розвитку таких дітей. В умовах інклюзивного навчання, де діти з особливими освітніми потребами (ООП) навчаються разом з однолітками, застосування TEEACH є особливо актуальним та ефективним, адже її дієвість підтверджена численними науковими дослідженнями.

Розлад аутистичного спектру (РАС) стає все більш поширеним в Україні та в усьому світі. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, РАС зустрічається у 1 з 160 дітей. Центр за контролю та профілактики захворювань США (CDC) повідомляє, що з 2004 по 2018 рік поширеність РАС в США зросла майже втричі, що викликає серйозне занепокоєння. В Україні також спостерігається тенденція до зростання захворюваності на РАС. За період з 2006 по 2017 рік кількість вперше діагностованих випадків захворювання зросла в 8,5 раза, досягнувши 998 випадків у 2017 році. (Мартінова Л, 2023).

Аутизм - це спектр розладів розвитку, який впливає на різні аспекти життя людини, включаючи спілкування, соціальну взаємодію та поведінку (Скрипник Т., 2010). Люди з аутизмом можуть відчувати труднощі з розумінням невербальної інформації, такої як міміка та жести, що може ускладнювати спілкування. Встановлення зорового контакту та підтримка розмови також можуть бути складними для них. Крім того, люди з аутизмом часто мають обмежені інтереси та можуть проявляти повторювані поведінкові патерни, такі як стереотипні рухи або ритуали. Деякі з ключових ознак аутизму включають складнощі з соціальними взаємодіями та спілкуванням, обмежені інтереси та повторювані поведінкові патерни, складнощі з обробкою сенсорної інформації та плануванням діяльності. Важливо розуміти, що аутизм є спектром, і кожна людина з аутизмом має свої унікальні потреби та сильні сторони..

Традиційні методи роботи з дітьми з РАС часто мають обмежену ефективність, оскільки в своїй більшості ґрунтуються на поведінковій терапії, яка може бути вибірково корисною для даної категорії.

Інноваційні методи роботи з дітьми з РАС ґрунтуються на більш глибокому розумінні того, як працює мозок людей з РАС, вони спрямовані на розвиток сильних сторін дитини та надання допомоги у подоланні слабких сторін. Однією з провідних і ефективних програм адаптованих для роботи з дітьми з РАС, які перебувають в умовах корекційної допомоги є ТЕАСН.

Проблема розладу аутистичного спектру (РАС) є актуальною для сучасних дослідників, які активно шукають новітні методи та прийоми роботи з дітьми з цим діагнозом. Серед науковців та практиків, які цікавляться питаннями адаптації, корекції та соціалізації дітей з РАС, можна відзначити Т. Ілляшенко, С. Коноплясту, К. Островську, М. Рождественську, Т. Скрипник, В. Тарасуна, В. Хворову, М. Химко та Д. Шульженко. Важливість розвитку мовлення як засобу соціалізації дітей підкреслюють Н. Базима та М. Шеремет (Шеремет М., Базима Н., 2016). Дослідження застосування засобів альтернативної комунікації у дітей з РАС проводили Н. Базима, О. Кривоногова, В. Тарасун, М. Чайка, Д. Шульженко, Г. Усатенко та інші (Чайка М., Усатенко Г., Кривоногова О., 2021).

Не зважаючи на гостре зростання кількості дітей з РАС та актуальну потребу пошуку й впровадження інноваційних форм роботи, на сьогодні актуальним лишається апробація їх ефективності в реаліях спеціальних закладів освіти та закладів освіти з інклюзивною формою навчання.

Система ТЕАСН є ефективним інструментом допомоги для людей з аутистичними порушеннями. Завдяки комплексному підходу, програма сприяє розвитку їхньої самостійності та успішній інтеграції в суспільство. Використання принципів структурування та візуалізації

робить світ більш зрозумілим та передбачуваним для людей з аутизмом, що допомагає їм ефективніше справлятися з повсякденними завданнями та вимогами.

Серед переваг, якими забезпечена система ТЕАССН в роботі з дітьми з РАС:

Покращення соціальної взаємодії та спілкування: ТЕАССН використовує структуровані навчальні середовища та візуальні підказки, щоб допомогти дітям з аутизмом зрозуміти правила соціальної взаємодії та навчитися ефективно спілкуватися.

Зменшення проблемної поведінки: ТЕАССН може допомогти зменшити проблемну поведінку, надаючи дітям з аутизмом чітку структуру та очікування, а також навчаючи їх альтернативним способам спілкування своїх потреб.

Підвищення самостійності: ТЕАССН вчить дітей з аутизмом навичкам, необхідним для самостійного життя, таким як особиста гігієна, приготування їжі та прибирання.

Покращення якості життя: ТЕАССН може допомогти покращити загальну якість життя дітей з аутизмом, даючи їм можливість більш повноцінно брати участь у суспільстві.

Проаналізувавши основні принципи та особливості організації роботи за системою ТЕАССН та визначивши основні переваги колектив дослідників запропонував її запровадження в навчально-виховний процес закладів освіти з інклюзивною формою навчання з 2021 року. Основними завданнями, визначеними колективом стало зменшення адаптивного періоду для дітей з РАС в умовах спеціальних закладів, підвищення ефективності реалізації індивідуальних програм розвитку та забезпечення наступності між закладом, педагогами та родиною дитини з РАС.

Реалізація системи ТЕАССН в умовах закладів освіти з інклюзивною формою роботи передбачала:

- навчання персоналу (педагогічний колектив пройшов курси підвищення кваліфікації та отримав сертифікати відповідного зразка, що дозволяло використовувати принципи та методи ТЕАССН);
- аналіз навчального середовища та його адаптація до потреб дітей з аутизмом (структуризація навколишнього середовища закладу, забезпечення його передбачуваності та простоти);
- розробка індивідуальних програм (для кожної дитини з РАС розроблена індивідуальна програма, яка відповідає її потребам та силам);
- співпраця з сім'ями (з метою забезпечення послідовності підходу до навчання та розвитку).

Проаналізувавши систему роботи із залученням програми ТЕАССН ми переконалися в її ефективності та подоланні трудшовів в організації корекційно-відновлюваного процесу. Застосування програми допомагає подолати складнощі, які є результатом слабкої послідовної пам'яті, полегшує розуміння вербальних інструкцій і завдань педагогів, знижує рівень тривожності, сприяє швидкій та безболісній зміні діяльності дітьми з РАС, як в умовах закладу освіти так і вдома.

Таким чином, використання системи ТЕАССН протягом 2021-2024 навчальних років продемонструвало покращення результатів навчання та розвитку дітей з РАС, підвищення якості життя як дітей, як і родин, зростання ефективності реалізації корекційних програм.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Система ТЕАССН може бути ефективним інструментом покращення розвитку дітей з РАС. Особливо важливим є її правильне впровадження з урахуванням індивідуальних потреб кожної дитини та забезпечення співпраці між педагогами, батьками та іншими фахівцями.

Використання даної системи потребує подальшого дослідження для з'ясування довгострокові результатів та можливості її використання в подальшому житті з метою підвищення рівня соціальної адаптації.

Література

1.Мартінова Л. Зростання поширеності розладів аутистичного спектру. *HeipNews*, № 3(139), 2023. С. 5-6. <https://neuronews.com.ua/ru/archive/2023/3%28139%29/pages-5-6/zrostannya-poshirenosti-rozladiv-autistichnogo-spektra#gsc.tab=0>

2.Скрипник Т. Феноменологія аутизму. К. : Видавництво «Фенікс», 2010. 388 с.

3.Sheremet M.K., Bazyma N.V. Correction and development of communicative function of speech in children with autism spectrum disorders preschool age. *Actual problems of the correctional education: Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov University, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohyenko National University* / edited by V.M. Synjov, O.V. Havrilov. Issue 5. Kamyanets-Podilsky: Medobory-2006, 2015. P. 369-378

4.Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. 80 с.

FEATURES OF USING TEACCH IN THE CONDITIONS OF INCLUSIVE EDUCATION

Nataliia PAKHOMOVA

*Doctor of pedagogical sciences, professor,
Head of the Department Educational and scientific institute of Special and Inclusive
Education*

<https://orcid.org/0000-0002-8332-8188>

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

Olha HUBAR

*Candidate of Pedagogical Science, associate professor, Head of the Department of
technologies of collective and inclusive education, speech therapy and rehabilitation*

<https://orcid.org/0000-0003-3640-1490>

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

Olha OLEFIR

*Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor of the Department of technologies
of collective and inclusive education, speech therapy and rehabilitation*

<https://orcid.org/0000-0001-9299-7212>

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

Larysa DROZD

*senior lecturer at the department of technologies of collective and inclusive education,
speech therapy and rehabilitation*

<https://orcid.org/0000-0001-9722-7444>

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

Key words: early autism spectrum, correctional assistance, innovative technologies, TEACCH.

Recently, there has been a tendency to increase the number of diagnosed cases of early autistic spectrum in children. Inclusive education provides for the education of such children in institutions of general education, which requires teachers to possess effective methods and strategies. Individuals with an early autistic spectrum experience significant difficulties in social interaction, communication

and behavior. The TEACCH system provides the tools to develop these skills, which is critical for successful integration into an inclusive environment.

The TEACCH system (Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped Children) is a comprehensive program developed at the University of North Carolina (USA) to support children with autism spectrum disorders (ASD) and other communicative disorders. Its use in conditions of inclusive education of children with SEN (special educational needs) is extremely relevant, since its effectiveness is confirmed by numerous studies.

In Ukraine, as throughout the world, the number of people with early autism spectrum is growing. According to the World Health Organization, the early autistic spectrum occurs with a frequency of 1 in 160 children, and according to the US Center for Disease Control and Prevention (CDC), from 2004 to 2018, the prevalence of the early autistic spectrum has almost tripled (from 1 in 166 children in 2004 to 1 in 56 in 2018), which is worrying. The incidence rate of early autism spectrum in Ukraine has been increasing since 2006, until 2017. the number of newly diagnosed cases of the disease increased 8.5 times (in 2017 there were 998 of them) (Martynova L., 2023).

Autism is a spectrum of developmental disorders that affects a person's ability to communicate, social interaction, and behavior (Violinist T., 2010). People with autism often have difficulty understanding non-verbal information, making eye contact, and maintaining conversation. They may also have limited interests and repetitive behavioral patterns. Individuals with autism may have different manifestations, but some of the key features include: difficulty with social interactions and communication, limited interests, and repetitive behavioral patterns; difficulties with processing sensory information; difficulties with planning and organization of activities.

Traditional methods of working with children with early autistic spectrum often have limited effectiveness, since they are mostly based on behavioral therapy, which can be selectively useful for this category.

Innovative methods of working with children with early autism spectrum are based on a deeper understanding of how the brain of people with early autism spectrum works, they are aimed at developing the strengths of the child and helping to overcome weaknesses. One of the leading and effective programs adapted to work with children with early autistic spectrum who are in the conditions of Poltava Training and Rehabilitation Center of Poltava Regional Council is TEACCH.

Among modern researchers who consider and activate the search for new methods, methods of working with children with complex developmental disorders, among which one of the leading places is the early autistic spectrum.

Among our contemporaries, interest in the problem of adaptation, correction and socialization of children with autistic spectrum can be traced, both among scientists and practitioners (T. Ilyashenko, S. Konoplyasta, K. Ostrovskaya, M. Rozhdestvenskaya, T. Skrypnik, V. Tarasun, V. Khvorova, M. Khimko, D. Shulzhenko). Particular attention to the development of speech as a means of socialization of children is paid by such scientists as N. Bazima, M. Sheremet (Sheremet M., Bazyma N., 2015). The use of alternative communication tools for children with early autism spectrum was investigated by N. Bazima, O. Krivonogova, V. Tarasun, M. Chaika, D. Shulzhenko, G. Usatenko and others (Chaika M., Usatenko G., Krivonogova O., 2021).

Despite the sharp increase in the number of children with early autistic spectrum and the urgent need to search for and implement innovative forms of work, today the testing of their effectiveness in the realities of special educational institutions and educational institutions with an inclusive form of education remains relevant.

The TEACCH system, as a comprehensive program of assistance to people with autistic disorders, is aimed at achieving the highest degree of independence and integration into society. The system is based on the principles of structuring and visualization, which help to better understand the world around and cope with its requirements.

Among the advantages provided by the TEACCH system in working with children with early autism spectrum:

Improving social interaction and communication: TEACCH uses structured learning environments and visual cues to help children with autism understand the rules of social interaction and learn to communicate effectively.

Reducing problem behavior: TEACCH can help reduce problem behaviors by providing children with autism with clear structure and expectations, and by teaching them alternative ways to communicate their needs.

Increasing independence: TEACCH teaches children with autism skills necessary for independent living, such as personal hygiene, cooking and cleaning.

Improving quality of life: TEACCH can help improve the overall quality of life for children with autism by enabling them to participate more fully in society.

After analyzing the basic principles and features of the organization of work on the TEACCH system and identifying the main advantages, the team of researchers proposed its introduction into the educational process of educational institutions with an inclusive form of education from 2021. The main tasks identified by the team were to reduce the adaptive period for children with early autistic spectrum in the conditions of special institutions, increase the effectiveness of the implementation of individual development programs and ensure continuity between the institution, teachers and the family of a child with early autistic spectrum.

The implementation of the TEACCH system in the conditions of educational institutions with an inclusive form of work provided for:

- personnel training (the teaching staff passed advanced training courses and received certificates of the appropriate sample, which made it possible to use the principles and methods of TEACCH);
- analysis of the learning environment and its adaptation to the needs of children with autism (structuring the environment of the institution, ensuring its predictability and simplicity);
- development of individual programs (for each child with early autism spectrum, an individual program has been developed that will meet his needs and strengths);
- working with families (to ensure a consistent approach to learning and development).

After analyzing the system of work with the involvement of the TEACCH program, we were convinced of its effectiveness and overcoming the difficulties in organizing a correctional and renewable process. The application of the program helps to overcome the difficulties that are the result of weak sequential memory, facilitates the understanding of verbal instructions and tasks of teachers, reduces the level of anxiety, contributes to the rapid and painless change of activity by children with early autistic spectrum, both in the conditions of the educational institution and at home.

Thus, the use of the TEACCH system during the 2021-2024 school years demonstrated an improvement in the learning outcomes and development of children with early autistic spectrum, an increase in the quality of life as children, and families, and an increase in the effectiveness of corrective programs.

Conclusions and prospects for further research. The TEACCH system can be an effective tool for improving the development of children with early autism spectrum. Especially important is its proper implementation, taking into account the individual needs of each child and ensuring cooperation between teachers, parents and other specialists.

The use of this system requires further research to clarify the long-term results and the possibility of its use in later life in order to increase the level of social adaptation.

Literature

Martynova L. Growth of the prevalence of autism spectrum disorders. *NeuroNews*, No. 3 (139), 2023. P. 5-6. <https://neuronews.com.ua/ru/archive/2023/3%28139%29/pages-5-6/zrostannya-poshirenosti-roztladiv-autistichnogo-spekra#gsc.tab=0>

Violinist T. *Phenomenology of autism*. K.: Phoenix Publishing House, 2010. P. 388

Sheremet M.K., Bazyma N.V. Correction and development of communicative function of speech in children with autism spectrum disorders preschool age. *Actual problems of the correctional education: Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov*

University, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohyenko National University / edited by V.M. Synjov, O.V. Havrilov. Issue 5. Kamyanets-Podilsky: Medobory-2006, 2015. P. 369-378

Chaika M.S., Usatenko G.V., Krivonogova O.V. Theory and practice of using alternative communication for persons with special educational needs: educational and methodological manual. Kyiv: FOP Usatenko G.V., 2021. P.80.